

Program ERC CZ na podporu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

1. Identifikační údaje programu, jeho členění na podprogramy, termín, vyhlášení, doba trvání

1.1 Název programu: „ERC CZ“

1.2 Typ programu podpory: Program Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na podporu programových projektů podle § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Jedná se o program na podporu projektů tzv. „hraničního výzkumu“ (tj. projektů posunujících hranici poznání bez ohledu na tradiční členění) českých, mezinárodně uznávaných výzkumných pracovníků, které uspěly v hodnocení prováděném odbornými panely Evropské rady pro výzkum (The European Research Council, dále jen „ERC“)¹ a byly hodnoceny v obou kolech stupněm A nebo B. Program ERC CZ není členěn na podprogramy.

Identifikační kód programu: Pro účely Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „IS VaVal“) byl Radou pro výzkum, vývoj a inovace programu ERC CZ přidělen identifikační kód „LL“.

Kategorizace projektů: V programu ERC CZ budou podporovány programové projekty podle § 3 odst. 2 písm. b) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z oblasti hraničního výzkumu, tj. jak z oblasti základního, tak aplikovaného výzkumu.

Poskytovatelem účelové podpory podle § 4 odst. 1 písm. b) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací na řešení projektů programu ERC CZ bude Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Příjemci podpory na výzkum, experimentální vývoj a inovace na realizaci projektů programu ERC CZ mohou být výzkumné organizace nebo podniky ve smyslu Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01-29) (dále jen „Rámec“).

1.3 Období trvání programu a termín vyhlášení

Období trvání programu a období poskytování podpory je stanoveno na léta 2012-2026.

Program ERC CZ bude vyhlašován formou opakovaných veřejných soutěží ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích (dále jen „VaVal“).

Vyhlášení nové veřejné soutěže ve VaVal se předpokládá nejdříve ve druhém čtvrtletí roku 2019. Termíny dalších vyhlášení veřejných soutěží ve VaVal programu ERC CZ budou voleny v závislosti na termínech vyhlašování výsledků jednotlivých výzev ERC s tím, že konkrétní veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích programu ERC CZ proběhne ještě v daném kalendářním roce nebo nejpozději v roce následujícím (a to

¹) Evropská výzkumná rada vznikla jako jedna z aktivit 7. Rámcového programu, v rámci specifického programu „Myšlenky“ („Ideas“). Jde o podporu excelentního hraničního výzkumu.

tak, aby vyhlášení veřejných soutěží ve VaVal programu ERC CZ následovala vždy po zhodnocení projektů z evropských výzev ERC a po zveřejnění jejich výsledků).

Délka řešení v programu ERC CZ u jednotlivých projektů vyhodnocených v kategorii A je shodná s délkou řešení určenou aktuální výzvou ERC, v jejímž rámci byl návrh projektu vyhodnocen na evropské úrovni (např. pro tzv. „zahajovací granty“ ERC je maximální doba řešení stanovena zpravidla na 5 let).

U projektů vyhodnocených v kategorii B bude projekt v programu ERC CZ podpořen nejdéle na období 2 let.

Poskytování podpory a její čerpání na řešení jednotlivých projektů může být zahájeno nejdříve k 1. 7. 2019 a musí být ukončeno nejpozději k 31. 12. 2026. Hodnocení výsledků projektů a hodnocení programu ERC CZ proběhne podle pokynů poskytovatele v období od ukončení podpory do 30. 6. 2027.

2. Výdaje na prodloužení programu

V tabulce jsou uvedeny celkové výdaje na uskutečnění programu ERC CZ včetně prodloužení a jejich členění v jednotlivých letech.

[v tis. Kč]

Rok	Výdaje dle stávajících smluv	Výdaje na prodloužení programu	celkem
2012	10 474	0	10 474
2013	59 735	0	59 735
2014	60 679	0	60 679
2015	50 544	0	50 544
2016	58 127	0	58 127
2017	76 518	0	76 518
2018	35 952	0	35 952
2019	26 683	50 000	76 683
2020	25 910	90 000	115 910
2021	24 375	90 000	114 375
2022	0	90 000	90 000
2023	0	90 000	90 000
2024	0	90 000	90 000
2025	0	90 000	90 000
2026	0	90 000	90 000
celkem	428 997	680 000	1 108 997

Odůvodnění:

Finanční prostředky na realizaci programu ERC CZ budou hrazeny z výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace z rozpočtové kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Jejich výše uvedená v tabulce bude zahrnuta do návrhu výdajů na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2020, střednědobého výhledu výdajů na léta 2021 a 2022 a dlouhodobého výhledu výdajů do roku 2026 kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Na podporu projektů v roce 2019 budou využity prostředky ve výši 50 mil. Kč, které byly na MŠMT převedeny rozpočtovým opatřením z Grantové agentury České republiky.

Podle usnesení vlády České republiky ze dne 7. prosince 2010 č. 885 činily celkové výdaje na program 600 000 tis. Kč. Celkové navýšení prostředků bude ve výši 578 997 Kč, tj. nárůst o 96,5 %. Změna programu bude oznámena Evropské komisi.

Odhad výše nákladů vychází ze skutečných nákladů již realizovaných projektů ERC (v přepočtu na českou měnu) a s ohledem na výši nákladů projektů podávaných českými účastníky do výzev ERC v posledních 2 letech. Výše odhadovaných nákladů odpovídá předpokladu zvýšených investic, které budou vynaloženy v přímé souvislosti s řešením konkrétního výzkumného projektu hraničního výzkumu, a jsou nezbytné při zavádění originálních výzkumných technologií a pro budování nových unikátních měřících a dalších výzkumných zařízení. Předpokládá se, že modernizace výzkumných zařízení investičního charakteru bude nezbytná u všech příjemců podpory.

V případě, že rozpočet projektů předložených do veřejné soutěže ERC CZ převýší výdaje uvedené v tabulce, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy navýší výdaje na realizaci programu ERC CZ z nároků z nespotřebovaných profilujících výdajů na výzkum a vývoj nebo optimalizací výdajů v ukazateli „účelová podpora na programy aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací“, a to až o 20 % z celkových výdajů na program ERC CZ uvedených v tabulce, tj. až o 221 800 tis. Kč.

Pokud by ani tato částka nestačila, předloží MŠMT vládě v souladu s ust. § 5 odst. 3 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb. návrh na změnu programu spočívající ve zvýšení výdajů ze státního rozpočtu na jeho realizaci.

3. Maximální intenzita podpory a její odůvodnění

3.1 Maximální intenzita podpory

Na řešení jednotlivých výzkumných projektů hraničního výzkumu může být poskytnuta podpora až do výše 100 % uznaných nákladů.

3.2 Odůvodnění

Poskytování podpory na řešení projektů se řídí § 4 odst. 1 písm. b) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Předmětem účelové podpory v programu

ERC CZ budou programové projekty podle § 3 odst. 2 písm. b) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, které jsou obsahově identické s návrhy podanými ve výzvách ERC a které obdržely výše uvedené hodnocení, přičemž neobdržely finanční podporu od ERC. V programu ERC CZ nebude možné žádat o podporu upravovaných návrhů původních projektů podaných k ERC nebo projektů navazujících na již podpořené projekty. Účelová podpora bude z prostředků programu ERC CZ poskytnuta pouze těm příjemcům, kteří se zaváží, že nejpozději do 2 let od zahájení projektu ERC CZ řešitel projektu podá přiměřeně upravený návrh projektu do výzvy ERC.

Do způsobilých nákladů projektu programu ERC CZ lze zahrnout jen náklady uvedené v § 2 odst. 2 písm. l) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Poskytnutá účelová podpora může být využita pouze na úhradu uznaných nákladů vybraného projektu a čerpána jen po dobu řešení tohoto projektu.

4. Specifikace cílů programu, jejich odůvodnění, způsob jejich dosažení, kritéria splnění cílů programu, srovnání se současným stavem v České republice a v zahraničí a očekávané výsledky a přínosy programu

4.1 Cíle programu

Hlavním cílem programu je cíleně a efektivně podpořit excelentní výzkum na území ČR, a to realizací konkrétních projektů, které byly zařazeny v rámci mezinárodního „peer review“ hodnocení panely ERC v druhém kole do kategorie A nebo B.

Tím se cíleně:

- podpoří vynikající výzkumní pracovníci, kteří svůj vědecký přínos a odbornou úroveň prokazují nejen dosaženými výsledky ve VaVal, ale disponují potenciálem konkurovat mezinárodním trendům ve VaVal, a kteří se rozhodli realizovat své projekty na výzkumných pracovištích v ČR,
- zajistí podmínky pro dlouhodobé působení vynikajících odborníků v ČR,
- podpoří rozvoj a výchovu nových lidských zdrojů pro VaVal,
- zajistí provoz a rozvoj konkrétních českých výzkumných pracovišť pro efektivnější zapojení do evropského výzkumného prostoru.

Současně je cílem programu i podpora a zvýšení produkce vysoce kvalitních, mezinárodně uznávaných výsledků výzkumu.

4.2 Odůvodnění a způsob dosažení cílů

V ČR jsou obecně otázky zkvalitnění lidských zdrojů ve VaVal, vytváření podmínek stimulačních VaVal a zlepšení mezinárodní spolupráce prozatím nedostatečně řešeny. Jedním z cílů stanovených v Národní politice výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009-2015 (body 5 až 7) a na ni navazující Národní politice na léta 2016-2020 je zajistit dostatečný počet kvalitních výzkumných pracovníků pro veřejný i podnikový sektor a pro jeho řízení, zvyšovat kvalitu magisterského a doktorského studia a připravovat vysoce kvalitní absolventy vysokých škol pro uplatnění ve

výzkumu a podpořit systém dalšího vzdělávání a celoživotního učení výzkumných pracovníků.

V době vyhlášení programu ERC CZ byla oblast lidských zdrojů a mezinárodní spolupráce podporována spíše separátně a se stále nedostatečným efektem. Tato situace se postupně zlepšuje. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy tuto oblast podporuje například prostřednictvím výzvy Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání s názvem „Rozvoj kapacit pro výzkum a vývoj“. Za určitý způsob řešení otázky motivace významných, mezinárodně uznávaných osobností VaVal k jejich rozhodnutí působit na území ČR, avšak s převážně krátkodobým účinkem, lze považovat podporu mobility založenou zpravidla na dvoustranných mezivládních smlouvách, na bilaterální spolupráci ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích nebo nadnárodních aktivitách typu „Marie Skłodowska-Curie Actions“.

Přitom v České republice existuje dosud nevyužívaný „zdroj“ výzkumného a inovačního potenciálu, který je uchovávan v seznamu „rezervních“ projektů ERC. Proto byl připraven ojedinělý průřezový program VaVal, který od roku 2012 zajišťuje kvalitní lidské zdroje pro VaVal a zázemí pro tvorbu kvalitních, světově uznávaných výsledků VaVal v oborech odpovídajících novým evropským a světovým výzkumným trendům a zlepšuje zapojení ČR do mezinárodní spolupráce ve VaVal. Program ERC CZ současně představuje konkrétní nástroj regulace pohybu významných pracovníků VaVal v rámci Evropského výzkumného prostoru. Program vznikl s myšlenkou omezit na jedné straně odchod vynikajících osobností do zahraničí (brain drain), jejichž přítomnost na území ČR je nezbytná pro rozvoj a zvýšení kvality VaVal v ČR. Na straně druhé program umožňuje příchod nových vynikajících osobností VaVal ze zahraničí na základě konkrétních projektů.

Program ERC CZ lze už nyní hodnotit jako úspěšný; nejenže přispěl k tvorbě nového potenciálu v lidských zdrojích VaVal v ČR (dosud bylo podpořeno 11 projektů), ale může se chlubit řadou velmi kvalitních mezinárodně uznávaných výsledků. Jak již bylo výše uvedeno, jedná se o průřezový program na podporu mezinárodně zhodnocených projektů tzv. „hraničního“ výzkumu, které uspěly v hodnocení prováděném odbornými panely ERC, a jejichž hodnocení bylo uzavřeno v druhém kole zařazením do kategorie A nebo B (tato podmínka bude kvalifikačním předpokladem pro řešení projektu podle § 18 odst. 2 písm. a) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací). Z výroku hodnotitelů ERC je zřejmé, že jde o kvalitní výzkumné projekty i na evropské úrovni, které byly této radě doporučeny k podpoře, ale nemohly být realizovány z důvodu nedostatku evropských finančních prostředků. Program ERC CZ poskytuje takto kvalitním výzkumným projektům příležitost získat podporu k realizaci alespoň na národní úrovni.

Uchazeč se může účastnit veřejné soutěže a žádat o podporu v rámci programu ERC CZ pouze jako individuální příjemce podpory a výzkumný projekt musí být realizován na území ČR.

4.3 Porovnání se stavem v zahraničí

Česká republika se jako jedna z členských zemí EU otevřeně hlásí k politice tohoto uskupení ve VaVal. Jedním z nových počinů EU v tomto směru je konkrétní forma podpory „mimořádné tvořivosti ve VaVal“. Ta je v EU považována za základní složku pokroku, vedoucí v konečném důsledku k ekonomickému a komerčnímu úspěchu nových technologií a výrobků. „Hraniční“ výzkum v pojetí EU, jehož podstatou je „posouvání stávajících hranic poznání, rozostřuje a často úplně stírá jak současné

hranice jednotlivých vědních oborů, tak tradiční hranice mezi základním a aplikovaným výzkumem“. Cílem všech těchto evropských aktivit je podpora nových směrů ve všech oblastech VaVal, které umožní rychle reagovat na potřeby společnosti založené na znalostech, zvýšit kvalitu a výkonnost v novějších, rychle se rozvíjejících, oblastech hraničního výzkumu tak, aby bylo možné čelit globálním výzvám a zajistit tak udržitelný rozvoj v oblastech VaVal.

K tomu je zapotřebí existence a rozvoj odpovídajícího lidského potenciálu a prostředí stimulující VaVal.

Problematika lidských zdrojů se v řadě států často omezuje pouze na problematiku mobility. U ekonomicky silných zemí jako je USA, Japonsko, Velká Británie, Německo nebo Francie není ani zapotřebí dalších opatření, neboť v těchto zemích je dostatek zájemců o dlouhodobé praktikování ve VaVal a jednotlivé instituce mohou své „nabídky“ směřovat adresně přímo na konkrétní významné osobnosti, s nimiž získaly v rámci běžných programů na podporu mobility „dobrou“ zkušenost.

Pro oblast výzkumu a experimentálního vývoje jsou na internacionální platformě realizovány i zvláštní programy přímé podpory mobility, zaměřující se na omezený počet oborově omezených prioritních směrů. Obdobně je podporována přímým způsobem i mezinárodní spolupráce při řešení konkrétní nebo oborově vymezené problematiky ve VaVal. Spolupráce ve VaVal, kde je současně podporována i vzájemná dočasná výměna lidských zdrojů, je vždy omezena mezivládní (většinou pouze bilaterální) dohodou platnou pro daný stát a podmínky přidělování této podpory se často diametrálně liší. K státům, které tuto formu nejčastěji praktikují, patří např. Stát Izrael, USA, Německo, Polsko, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko nebo Indie. Jde tedy o zcela běžný způsob „plošné“ podpory mobility a mezinárodní spolupráce ve výzkumu a experimentálním vývoji, nikoli cílený průřezový program.

Nedostatek kvalitních lidských zdrojů ve VaVal se však globálně projevuje již několik let, tedy i na celoevropské úrovni. EU proto podpořila jako součást 7. Rámcového programu iniciativu ERC V navazujícím programu Horizont 2020 tvoří ERC nezanedbatelnou část priority Excelentní věda s rozpočtem 13,1 mld. euro.

Řada členských států EU se rozhodla po vzoru této iniciativy stimulovat svůj výzkumný potenciál a podpořit nefinancované projekty ERC na národní úrovni. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se před vyhlášením programu ERC CZ informovalo o stavu a způsobu podpory vysoce kvalitních projektů na národní úrovni v některých členských zemích EU:

Mezi prvními implementovaly evropskou zkušenost Francie a Itálie. Důvodem pro zavedení takových opatření na národní úrovni je rychle narůstající vysoce kvalitní konkurenční prostředí v Evropě i ve světě a stále se zvyšující, zejména finanční požadavky na zachování vysoké kvality projektů i jejich výzkumného zázemí. Proto se evropské státy snaží alespoň na národní úrovni finančně podpořit ty nejlepší ze svých projektů - ty, které se umístily na velmi dobrých místech v mezinárodních hodnoceních ERC, ale vzhledem k omezenému objemu disponibilních finančních prostředků ERC jim nebyla udělena podpora. Je zřejmé, že jde o projekty s vysoce nadprůměrnou kvalitou. Státy se snaží touto cestou udržet vynikající výzkumné osobnosti na svém území a bránit tak jejich případnému odchodu do jiné „hostitelsky pro ně výhodnější“ země.

Francie podporuje od roku 2007 své uchazeče o podporu v kategorii „zahajovacích“ projektů, kteří postoupili do druhého kola hodnocení ERC a získali výše uvedené excelentní hodnocení, prostřednictvím národní agentury “Agence Nationale pour la

Recherche“ (ANR). Podpora nebyla udělena všem, protože počet uchazečů se ukázal příliš vysoký, a tak v převzatém seznamu „francouzských rezervních“ projektů byla „udělána čára“ v závislosti na disponibilních prostředcích rozpočtu.

V Itálii byl vyhlášen program „Programma strategico FIRB-IDEAS“ na podporu projektů, které uspěly ve výběrovém řízení ERC, ale neobdržely evropské finanční prostředky. Podpora je poskytována ve výši 70% z částky doporučené ERC. Hodnocení kvality výzkumné části projektu na národní úrovni již neprobíhá, ale je převzat výsledek expertního mezinárodního hodnocení ERC. V Itálii je sestavováno pouze pořadí s ohledem na některé specifické podmínky a s ohledem na výši alokace pro danou výzvu. Jednou z podmínek poskytnutí podpory projektům ERC na národní úrovni je, že hlavní koordinátor musí být z Itálie a hostitelskou institucí (příjemcem podpory) italská organizace se sídlem na území Itálie, zabývající se výzkumem (jak privátní, tak veřejnoprávní nebo státní).

V Německu „automatické“ přidělování finančních prostředků, tak jak je praktikováno ve Francii, není možné. Uchazeči, kteří u ERC uspěli (tj. i ve druhém kole hodnocení ERC), ale z důvodů nedostatku evropských finančních prostředků nemohou projekt realizovat, jsou jmenovitě vyzváni národní agenturou „Deutsche Forschungsgemeinschaft“ (DFG) k prezentaci projektu a podání žádosti o podporu. Obvykle uchazeč musí svůj projekt modifikovat s ohledem na aktuální schéma programů podpory DFG tak, aby byly splněny všechny požadované formální náležitosti. DFG pak při hodnocení věnuje speciální pozornost argumentům a hodnocení ERC, pokud uchazeč výsledek tohoto hodnocení k projektové žádosti přiloží. Projekt ale podléhá výběrové proceduře DFG v celém jejím rozsahu tak, jak je praktikována u kteréhokoliv jiného běžného projektu.

V Norsku podporuje úspěšné, ale z důvodu nedostatku evropských finančních prostředků na evropské úrovni nerealizovatelné „zahajovací“ projekty, Norská rada pro výzkum („Forskningrådet“ - The Research Council of Norway). „Přehodnocení“ vědecké kvality na národní úrovni je touto radou považováno „za zbytečné“, protože obecně se uznává, že mezinárodní hodnocení je zárukou nejvyšší kvality. Hodnotící procedurou na národní úrovni prochází pouze struktura rozpočtu projektu, protože norská rada má možnost přidělit libovolnému projektu maximálně 75% požadovaných nákladů.

V Estonsku žádné opatření analogické ERC iniciativě uplatňováno není, estonští uchazeči, kteří uspěli ve výběrovém řízení ERC, ale neobdrželi podporu z důvodů nedostatku evropských finančních prostředků, mohou požadovat finanční kompenzaci nákladů prokazatelně vynaložených v souvislosti s přípravou projektu a podáním žádosti k ERC.

Též Slovinsko převzalo iniciativu podpořit „své“ národní projekty úspěšné v ERC programu a otevřelo v tomto roce výzvu jak pro „zahajovací“ projekty, tak pro „pokročilé“. V případě „zahajovacích“ projektů výše podpory poskytované na národní úrovni závisí na získaném výsledku hodnocení ve druhém kole mezinárodního hodnocení ERC, ale nedosahuje 100% požadované výše podpory. Re-evaluace se neprovádí. V případě „pokročilých grantů“ mohou získat podporu na národní úrovni i projekty, které úspěšně prošly jen prvním kolem mezinárodního hodnocení ERC. Výše přidělované podpory opět nedosahuje 100% požadované částky; její výše závisí na výsledku hodnocení získaného u ERC a na národních disponibilních prostředcích Slovinské národní agentury pro výzkum („Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije“ – ARRS), která je poskytuje.

Švédská vládní grantová agentura „Švédská rada pro výzkum“ („Vetenskapsrådet“) rozhodla ve dvou předchozích programovacích obdobích o podpoře „zahajovacích“ projektů všech švédských výzkumníků, kteří úspěšně prošli všemi koly mezinárodního hodnocení na úrovni ERC, ale neobdrželi evropské finanční prostředky na realizaci „svých“ úspěšných projektů. Všichni tito uchazeči byli jmenovitě vyzváni ucházet se o podporu na národní úrovni ve zjednodušeném řízení. Re-evaluace na národní úrovni nebyla prováděna, neboť byl zcela převzat výsledek hodnocení ERC, včetně rozhodnutí o výši podpory. O přidělení podpory všem projektům v plné výši pak rozhodl generální ředitel Švédské rady pro výzkum. Období financování je stejné jako pro projekty ERC, tj. pět let. Žadatel, resp. příjemce podpory má však ve Švédsku možnost později obdržet finanční podporu i z evropských prostředků ERC; v tom případě je zákonitě z podpory na národní úrovni okamžitě vyloučen. Platnost vyhlášeného způsobu poskytování podpory je však vždy omezena pouze na danou výzvu.

V Polsku jsou podpořeny projekty, které úspěšně absolvovaly již první kolo mezinárodního hodnocení ERC. V minulosti byla příznávána polským nositelům ERC, kteří se rozhodli zrealizovat svůj projekt v Polsku, podpora ve formě „dodatečného platu“.

Evropské státy, které poskytují podporu hraničnímu výzkumu po vzoru ERC efektivně využívají důkladného hodnocení návrhů podávaných k ERC a zjednodušují co možná nejvíce národní administrativu a snižují náklady na vlastní hodnocení návrhů projektů VaVal.

Ve Francii, Itálii, Slovinsku, Norsku a zejména Švédsku byl administrativní proces poskytování podpory zjednodušen až do té míry, že fáze hodnocení kvality návrhů na národní úrovni byla zcela vypuštěna. Poskytovatelé v těchto zemích přímo převzali výsledky hodnocení prováděného na mezinárodní úrovni ERC, včetně pořadí. To umožnilo výrazně snížit časovou i finanční náročnost celého procesu (zcela odpadá např. posuzování oponenty). Přehodnocována je však často výše podpory doporučená ERC, a to ve vztahu k disponibilním prostředkům dané země. V těch zemích, kde nejsou prostředky na realizaci ERC projektů přidělovány v plné výši, proběhly nebo stále ještě probíhají akademické diskuse, které se shodují v názoru, že každé finanční omezení nad rámec doporučení mezinárodních expertních komisí ERC, přináší významný dopad i na vlastní výzkumnou činnost a nelze pak ani očekávat předpokládané množství tak převratných výsledků, jak naznačoval původní návrh projektu.

Česká republika v souladu s kompetencemi Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy připravila v roce 2011 program VaVal „ERC CZ“ jako průřezový program na podporu projektů podle § 3 odst. 2 písm. b) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, naplňující cíle A 5-2 a A 6-1 Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009-2015. Tento program vyplňuje stávající „mezeru“ mezi opatřeními Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR. Účelně a efektivně využívá a zhodnocuje existující potenciál ve VaVal. Tato cílená forma podpory umožňuje dlouhodobě přilákat do ČR mezinárodně uznávané a úspěšné osobnosti s konkrétními kvalitními projekty a současně umožňuje českým výzkumným organizacím, ucházejícím se o podporu jako „hostitelské pracoviště“ pro projekt podávaný k ERC, progresivní rozvoj ve vysoce aktuálních oblastech VaVal.

Program ERC CZ využívá hodnocení prováděného na mezinárodní úrovni ERC jak ve fázi hodnocení „odborných předpokladů“ podle § 18 odst. 2 písm. a) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, tak na úrovni odborného poradního orgánu poskytovatele podle § 21 odst. 4 a násl. zákona o podpoře výzkumu,

experimentálního vývoje a inovací. Uplatnění švédského nebo francouzsko-italského modelu v plné šíři, a tedy maximálního zefektivnění procesu poskytování podpory díky využití výsledků již uskutečněného mezinárodního hodnocení, není však v ČR možné. Brání tomu některá ustanovení § 21 odst. 4 až 7 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

4.4 Očekávané výsledky a přínosy programu

Očekávanými výsledky a přínosy programu jsou měřitelné a hodnotitelné výsledky podle platné Metodiky hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací schválené Usnesením vlády ČR ze dne 8. února 2017 č. 107. Podmínkou úspěšného řešení projektu je produkce kvalitních výsledků výzkumu a jejich zveřejnění v mezinárodně uznávaných periodikách a zajištění možnosti jejich uplatnění v případných aplikacích.

Indikátory programu:

Pro vyhodnocení výsledků a splnění cílů programu ERC CZ byly stanoveny následující indikátory:

- (a) počet projektů, na které byla poskytnuta účelová podpora v rámci programu ERC CZ, (> 15),
- (b) počet úspěšně ukončených projektů programu ERC CZ (> 87 % z celkového počtu podpořených projektů)²,
- (c) počet uplatněných (publikovaných nebo jiným oficiálním způsobem zveřejněných) výsledků realizovaných projektů programu ERC CZ (> 405) v tomto členění:
 - c1) počet článků v odborném periodiku (kód „J“ dle číselníku Rejstříku informací o výsledcích IS VaVal),
 - c2) počet odborných knih (kód „B“ dle číselníku Rejstříku informací o výsledcích IS VaVal),
 - c3) počet odborných kapitol, resp. kapitol v odborných knihách (kód „C“ dle číselníku Rejstříku informací o výsledcích IS VaVal),
 - c4) počet statí ve sbornících (kód „D“ dle číselníku Rejstříku informací o výsledcích IS VaVal),
 - c5) počet patentů (kód „P“ dle číselníku Rejstříku informací o výsledcích IS VaVal),
 - c6) počet dalších aplikovaných výsledků (s výjimkou výsledku typu „P“ dle číselníku Rejstříku informací o výsledcích IS VaVal).

Vzhledem k tomu, že program se ze své podstaty nezaměřuje na konkrétní obor, ani na určitý typ aktivit (jako je typ výzkumu, vývoj nebo jen inovace), nelze předem přesněji číselně specifikovat počty jednotlivých typů výsledků.³

²⁾ U projektů, jejichž úspěšné ukončení pětiletého řešení je závislé pouze na jediné, klíčové osobě, je vždy úspěšnost nižší než 100%. Důležitou roli zde totiž hrají objektivní důvody a „lidský faktor“, které v kombinaci nezdídky vedou k předčasnému ukončení řešení projektu. Mezi ně patří nejčastěji osobní a rodinné důvody klíčové osoby (mateřství, nemoc, náhlé zdravotní překážky atp.) nebo odchod do zahraničí.

³⁾ Indikátory uvedené v bodech c1) až c5) budou vyhodnocovány na základě údajů dodaných příjemcem do IS VaVal. Předávání údajů do IS VaVal je jednou z podmínek pro poskytování podpory podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Další povinnosti související s předáváním dat do IS VaVal poskytovatel řeší

Očekávané přínosy programu

Realizace projektů programu ERC CZ přispěje k:

- (a) tvorbě a růstu nového potenciálu v oblasti lidských zdrojů ve VaVal. Lze předpokládat, že kolem osobností VaVal, řešitelů těchto projektů, se budou vytvářet nové a progresivně orientované týmy odborníků, schopné absorbovat mladé a začínající pracovníky VaVal a dále je vědecky vychovávat a odborně rozvíjet. Nové výzkumné týmy tak zvýší český výzkumný potenciál schopný konkurovat nejen v rámci Evropského výzkumného prostoru, ale i ovlivňovat světové a evropské trendy ve VaVal.
- (b) nárůstu produktivity mezinárodně uznávaných výsledků v oblasti VaVal. Navržené opatření přímo podporuje produkci českých vysoce kvalitních a mezinárodně uznávaných výsledků výzkumu.
- (c) nárůstu aktivit ČR v mezinárodních výzkumných a technologických platformách a sítích. S nástupem významné mezinárodně uznávané osobnosti VaVal a realizací nového, perspektivně orientovaného projektu mezinárodního významu se vytváří nové příležitosti a lepší podmínky pro další zapojení do mezinárodní spolupráce ve VaVal, včetně zahajování nových projektů mezinárodní spolupráce.
- (d) změnám v „profesní orientaci“ českých výzkumných organizací, vedoucí k rychlejšímu a efektivnějšímu rozvoji VaVal v ČR; progresivní změny ve stávajících trendech českého VaVal.
- (e) obnově a tvorbě výzkumného a inovačního potenciálu v ČR. Opatření přímo podporuje rozvoj konkrétních českých výzkumných pracovišť, včetně rozvoje lidských zdrojů.
- (f) zvýšení konkurenceschopnosti ČR v oblasti VaVal.

5. Požadavky na prokázání způsobilosti uchazečů a způsob a kritéria hodnocení návrhů projektů

5.1 Způsobilost

Uchazeč je povinen prokázat svoji způsobilost k řešení navrhovaného projektu podle ustanovení § 18 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Podle § 18 odst. 2 písm. a) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací uchazeč prokazuje svoji způsobilost takto:

osobou zodpovědnou za odbornou úroveň projektu podle § 9 odst. 1 písm. e) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, tj. řešitelem projektu, je fyzická osoba, která podala žádost o poskytnutí grantu k ERC a návrh jí podaného projektu, obdržel v obou kolech od mezinárodního panelu hodnotitelů ERC hodnocení A nebo B, a zároveň nebyl vybrán k financování. Splnění této podmínky při podání návrhu projektu se prokazuje přiložením originálu nebo ověřené kopie tohoto sdělení k návrhu projektu. Splnění této podmínky před uzavřením smlouvy o poskytnutí podpory prokáže vybraný uchazeč/příjemce

s příjemcem na smluvní bázi. V případě výsledků aplikovaného výzkumu se postupuje podle § 11 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

podpory dokladem, resp. kopií dokladu o uzavření pracovněprávního vztahu s řešitelem na období zahrnující celou dobu řešení projektu a minimálně dalších 6 kalendářních měsíců následujících po dni ukončení řešení projektu.

Podle § 18 odst. 8 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací uchazeč prokazuje svoji způsobilost takto:

- prokázáním schopnosti uchazeče na základě skutečností uvedených v návrhu projektu, že jako příjemce podpory vytvoří a zajistí podmínky pro úspěšné řešení projektu. Jde zejména o zajištění výzkumných a provozních kapacit, zahrnujících jak vyčlenění potřebných prostor a zařízení, tak i personálu.

5.2 Způsob hodnocení návrhů projektů

Způsob hodnocení podléhá ustanovením § 21 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Návrhy projektů programu ERC CZ zhodnotí odborný poradní orgán poskytovatele s přihlédnutím k hodnocení ERC a se zvláštním zřetelem na prokázání odborných předpokladů uchazeče podle § 18 odst. 2 písm. a) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a na splnění dalších podmínek stanovených podle § 18 odst. 8 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Posuzování návrhů projektů v programu ERC CZ se provede ve všech kategoriích vyhlášených v rámci programu ERC (např. Starting Grands, Advanced Grands apod.):

Nejedná se o podprogramy; nestanovují se oddělené rozpočty pro každou kategorii.

Na základě bodového ohodnocení každého návrhu projektu bude vytvořeno výsledné pořadí návrhů projektů.

Odůvodnění: Při hodnocení lze efektivně využít skutečnosti, že do programu ERC CZ se mohou přihlásit pouze projekty, které již byly hodnoceny mezinárodním hodnotitelským panelem ERC. Toto hodnocení je založeno na tzv. peer review jako základní metodě hodnocení návrhů. Vědecká excelence je základním hodnotícím kritériem a na jejím základě jsou udělovány ERC granty. ERC tedy věnuje velkou pozornost uspořádání hodnotícího procesu, který identifikuje vědeckou excelenci a zaručuje transparentnost, spravedlnost a nezájatost při posuzování návrhů. Hodnocení ERC grantových přihlášek je v rukách peer review panelů, které jsou složeny z uznávaných vědeckých pracovníků a vysokoškolských učitelů vybraných Vědeckou radou ERC. Každý návrh projektu hodnotí přinejmenším jeden z 25 panelů pokrývajících všechny vědecké obory, stipendia a inženýrské vědy. Každému z panelů předsedá vysoce uznávaný předseda nebo předsedkyně panelu a skládá se z 10 až 14 členů a členek panelu. Další informace jsou uvedeny v dokumentech pro oponenty ERC programů.

5.3 Kritéria pro hodnocení návrhů projektů programu ERC CZ

Při hodnocení návrhů projektů budou uplatněna následující kritéria:

- 1) kvalita výzkumu (excelence) dle převzatého výsledku hodnocení ERC,
- 2) shoda věcného obsahu návrhu projektu ERC CZ s projektem hodnoceným ERC,

- 3) realizovatelnost projektu (zajištění podmínek pro řešení projektu ze strany uchazeče podpory, zejména zajištění výzkumných a provozních kapacit, zahrnujících jak vyčlenění potřebných prostor a zařízení, tak i personálu).